

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของผู้ปฏิบัติงานคลัง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานคลังที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้ปฏิบัติงานในหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 263 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมดที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานคลังที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ และได้ปฏิบัติงานในหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วย สำนักงานอธิการบดี สำนักงานคณบดี สำนัก ศูนย์ สถาบัน และคณะแพทยศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 22 หน่วยงาน จำนวน 263 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานคลัง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถานที่ทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สำนักงานอธิการบดี สำนัก ศูนย์ และสถาบัน	81	30.80
2. สำนักงานคณบดี	102	38.78
3. คณะแพทยศาสตร์	80	30.42
รวม	263	100.00

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวทั่ว ๆ ไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาในการทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการสมรส และหน่วยงานที่ปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านการงาน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามเพื่อวัดปัจจัยคัดสรรกับงาน ของ จินตนา ญาติบรรทุง มีข้อความทั้งสิ้น 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

- | | |
|---|----------------|
| 1. ด้านการรับรู้ต่อความสำเร็จในงาน | มีจำนวน 6 ข้อ |
| 2. ด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงาน | มีจำนวน 7 ข้อ |
| 3. ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ | มีจำนวน 8 ข้อ |
| 4. ด้านการรับรู้ต่อความสามารถในการทำงานของตนเอง | มีจำนวน 5 ข้อ |
| 5. ด้านการรับรู้ต่อระบบบริหาร | มีจำนวน 14 ข้อ |

ปัจจัยด้านการงาน ประกอบด้วยข้อความทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

ปัจจัยด้านการงาน	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
1. การรับรู้ต่อความสำเร็จของงาน	ข้อ 1-6	-
2. สัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงาน	ข้อ 7-13	-
3. ลักษณะงานที่รับผิดชอบ	ข้อ 14, 17, 18	ข้อ 15, 16, 19, 20, 21
4. การรับรู้ต่อความสามารถในการทำงาน	ข้อ 22-26	-
5. การรับรู้ต่อระบบบริหาร	ข้อ 27-40	ข้อ 35
	ยกเว้นข้อ 35	

โดยข้อคำถามปัจจัยด้านการงาน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คำตอบ	คะแนนข้อคำถามทางบวก	คะแนนข้อคำถามทางลบ
เป็นจริงมากที่สุด	5	1
เป็นจริงมาก	4	2
เป็นจริงบางส่วน	3	3
เป็นจริงน้อย	2	4
ไม่เป็นจริงเลย	1	5

เกณฑ์ตัดสินระดับความเห็นที่มีต่อปัจจัยด้านการงานกำหนดดังนี้ (จินตนา ญาติบรรทุง, 2529)

คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง

4.50 – 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การคิดคะแนนปัจจัยด้านการงาน คิดในรูปคะแนนดิบแล้วให้ความหมายดังนี้ (จินตนา ญาติบรรทุง, 2529)

การรับรู้ต่อความสำเร็จในงาน

คะแนนระหว่าง 25–30 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อความสำเร็จในงานระดับมาก

คะแนนระหว่าง 14–24 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อความสำเร็จในงานระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 6–13 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อความสำเร็จในงานระดับน้อย

สัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานคลัง

คะแนนระหว่าง 25-35 คะแนน หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานคลัง
ระดับมาก

คะแนนระหว่าง 14-24 คะแนน หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานคลัง
ระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 7-13 คะแนน หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานคลัง
ระดับน้อย

ลักษณะงานที่รับผิดชอบ

คะแนนระหว่าง 30-40 คะแนน หมายถึง ลักษณะงานที่รับผิดชอบระดับมาก

คะแนนระหว่าง 19-29 คะแนน หมายถึง ลักษณะงานที่รับผิดชอบระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 8-18 คะแนน หมายถึง ลักษณะงานที่รับผิดชอบระดับน้อย

การรับรู้ต่อความสามารถในการทำงานของตนเอง

คะแนนระหว่าง 19-25 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อความสามารถในการทำงานของตน
ระดับมาก

คะแนนระหว่าง 12-18 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อความสามารถในการทำงานของตน
ระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 5-11 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อความสามารถในการทำงานของตน
ระดับน้อย

การรับรู้ต่อระบบบริหาร

คะแนนระหว่าง 42-70 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อระบบบริหารระดับมาก

คะแนนระหว่าง 35-41 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อระบบบริหารระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 14-34 คะแนน หมายถึง การรับรู้ต่อระบบบริหารระดับน้อย

ส่วนที่ 3 แบบสำรวจความเครียด สำหรับการวัดความเครียดของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน
คลัง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจความเครียด HOS (Health Opinion Survey) ประกอบด้วย
ข้อคำถาม 20 ข้อดังนี้

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ จำนวน 1 ข้อ
- 2) อาการแสดงทางร่างกายและจิตใจ เมื่อได้รับความเครียด จำนวน 19 ข้อ

คำถามเกี่ยวกับอาการแสดงออกทางร่างกายและจิตใจ เมื่อได้รับความเครียดมีให้เลือก
3 ระดับ ประกอบด้วยข้อความทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

อาการแสดงออกทางร่างกาย	คำถามทางบวก	คำถามทางลบ
มีความรู้สึกว่าเป็นอาการที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ	3	1
มีความรู้สึกว่าเป็นอาการที่เกิดขึ้นบางครั้ง	2	2
ไม่มีความรู้สึกว่าเป็นอาการเลย	1	3

แบบสำรวจความเครียดที่มีข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 1-17 และ ข้อ 20

แบบสำรวจความเครียดที่มีข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 18 และ ข้อ 19

ในการวิจัยครั้งนี้ ค่าเฉลี่ยของความเครียด เท่ากับ 33.777

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.263

ดังนั้น ระดับความเครียดจึงสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ระดับความเครียด	คะแนน
ความเครียดต่ำ	ต่ำกว่า 28.514 ลงมา
ความเครียดปานกลาง	ตั้งแต่ 28.514-39.040
ความเครียดรุนแรง	สูงกว่า 39.040 ขึ้นไป

ส่วนที่ 4 แบบสำรวจวิธีการผ่อนคลายความเครียด เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคลังเมื่อเกิดสภาพความเครียดจากการปฏิบัติงาน และได้กำหนดแนวทางเพื่อให้ตนเองได้ผ่อนคลายความเครียดนั้น ประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ

- 3 หมายถึง ปฏิบัติสม่ำเสมอ/บ่อย ๆ
- 2 หมายถึง ปฏิบัติบ้างเป็นครั้งคราว
- 1 หมายถึง ไม่ค่อยได้ปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติเลย

3.2.2 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย

1) แบบสอบถามปัจจัยด้านการงาน

(1) การตรวจสอบความตรง (Validity)

เนื่องจากแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจากระบบแบบสอบถามเพื่อวัดปัจจัยคัดสรรกับงานของ จินตนา ญาติบรรทุง (2529) ดังนั้นการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยขอให้ผู้เชี่ยวชาญ และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบความตรงอีกครั้งหนึ่ง

(2) การหาค่าความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปจัดใช้ในการทำงานนี้ไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการที่ปฏิบัติงานคลังของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำมาหาความเที่ยงด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.7980

2) แบบสำรวจความเครียด (HOS : Health Opinion Survey)

(1) การตรวจสอบความตรง (Validity)

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจความเครียด HOS (Health Opinion Survey) ซึ่งเป็นแบบสำรวจพฤติกรรมอันเป็นพฤติกรรมเมื่อบุคคลได้รับความเครียดและเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน ซึ่งพันเอกแพทย์หญิงบรรจง สืบสมาน ได้ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจของ Allister M. Macmillian สร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ.1957 โดยพันเอกแพทย์หญิงบรรจง สืบสมาน นำมาหาความตรงได้ 0.86 และในการใช้แบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง

(2) การหาค่าความเที่ยง (Reliability)

ในการหาความเที่ยงของแบบสำรวจความเครียดนั้น พันเอกแพทย์หญิงบรรจง สืบสมาน และคณะ (2526) ได้หาความเที่ยงได้เท่ากับ 0.87 และได้มีผู้นำแบบสำรวจ Health Opinion Survey นี้มาใช้สำรวจความเครียดของไทย ปรากฏว่ามีความน่าเชื่อถือ ดังมีตัวอย่างรายละเอียดในการสำรวจดังนี้ (สมจิตร อุดมศรี, 2536)

- 1) พรทิพย์ วิโรจน์แสงอรุณ หาความเที่ยงเมื่อ พ.ศ.2528 ได้ค่าความเที่ยง 0.83
- 2) นราธร ศรีประสิทธิ์ หาความเที่ยงเมื่อ พ.ศ.2529 ได้ค่าความเที่ยง 0.68
- 3) พีระ ศรีกรรณ์จิตร หาความเที่ยงเมื่อ พ.ศ.2529 ได้ค่าความเที่ยง 0.83
- 4) บุญยสิทธิ์ วรจันทร์ หาความเที่ยงเมื่อ พ.ศ.2530 ได้ค่าความเที่ยง 0.78

5) วัลลภา ตันติสุนทร หาความเที่ยงเมื่อ พ.ศ.2532 ได้ค่าความเที่ยง
0.70

6) ศรีรัตนา สุภพิทยากุล หาความเที่ยงเมื่อ พ.ศ.2534 ได้ค่าความเที่ยง
0.75

และในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจความเครียดนี้ไปทดลองใช้กับ
ข้าราชการที่ปฏิบัติงานคลังของ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำมาหา
ความเที่ยงด้วยวิธีของครอนบาคได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.7492

3) แบบสำรวจวิธีการผ่อนคลายความเครียด

(1) การตรวจสอบความตรง เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และได้ให้
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

(2) การหาค่าความเที่ยง ผู้วิจัยนำแบบสำรวจนี้ไปทดลองใช้กับข้าราชการที่ปฏิบัติงาน
คลังของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 30 คน และนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธี
ของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.7565

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามหน่วยงานที่สังกัดของกลุ่มตัวอย่างใน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น พร้อมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง
ตอบ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 สัปดาห์ ได้
แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 233 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.60 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน

สถานที่ทำงาน	จำนวนแบบสอบถาม		ร้อยละ
	ส่งไป	ได้รับคืน	
1. สำนักงานอธิการบดี สำนัก ศูนย์ และสถาบัน	81	74	91.36
2. สำนักงานคณบดี	102	89	87.25
3. คณะแพทยศาสตร์	80	70	87.50
รวม	263	233	88.60

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อคำนวณ ค่าสถิติคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าทีเทสต์ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) โดยพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดย ความถี่และร้อยละ
- 2) สภาพปัจจัยด้านการงานของผู้ปฏิบัติงานคลัง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมาย
- 3) ระดับความเครียดของผู้ปฏิบัติงานคลัง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมาย
- 4) เปรียบเทียบความเครียดกับปัจจัยด้านการงาน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทีเทสต์และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

5) เปรียบเทียบความเครียดกับตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทีทดสอบ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของ เซฟเฟ

3.4.2 การแปลผล

1) ปัจจัยด้านการงาน ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผล คือ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	เป็นจริงมากที่สุด
3.50 - 4.49	เป็นจริงมาก
2.50 - 3.49	เป็นจริงบางส่วน
1.50 - 2.49	เป็นจริงน้อย
1.00 - 1.49	ไม่เป็นจริงเลย

2) ความเครียด การแปลผลใช้เกณฑ์ค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน	ความหมาย (ระดับความเครียด)
ต่ำกว่า 28.514	ความเครียดต่ำ
28.514 - 39.040	ความเครียดปานกลาง
สูงกว่า 39.040 ขึ้นไป	ความเครียดสูง